

Värmland / Säffle / Kila kyrkogård

Gottfrid och Tekla Carlsson

Text av Maj-Lis Kallin

Gottfrid Carlsson föddes i Gärdhem i Västergötland 1900. Hans far var dykare, och det ville även han bli. När han var 13 år fick han följa med sin far upp till Porjus, där ett stort kraftverk byggdes. Det växte fram en by vid arbetsplatsen, där de bodde, och där fanns det nödvändigaste som affär och post. Jag har besökt platsen.

När Gottfrid var 24 år, gifte han sig med Tekla Bergius från Sundals Ryr i Dalsland. De bosatte sig på Strömsbergs säteri i Tösse, där Gottfrid skötte hästarna. Mina bröder Berndt och Curt-Arne och jag föddes där. Sen flyttade vi till Sillerud, men den som ägde gården fick TBC, så vi måste flytta. Då kom vi till Kila och flyttade in i torpet Haga, under Kila prästgård. Där föddes min bror Axel 1931. Vi fick flytta till en av flyglarna på prästgården. Där bodde familjen fram till 1937, utom jag, som blev adopterad av dottern till kyrkoherde Fredriksson. Tant Brita kallade jag henne.

När jag var fem år, fick jag åka med henne till en ögonläkare i Göteborg. Jag skelade med mitt högra öga. Kontroll skedde varje år. När jag fyllt sex år, flyttade jag in till henne. Hon ville nog hjälpa min familj, för det var inte lätt att få dykningsarbete på nära håll. En tid var min far uppe i Norrland, där de byggde en bro.

En präst från Stockholm, som härstammade från Kila, ordnade en plats vid Blackebergs yrkesskola för min bror Berndt, men han fick hemlängtan. När min yngste bror Sandy föddes bodde familjen i Kållerud. De flyttade till Svärderud, inte långt från skolan i Norra Ed. Mamma skötte om städningen där. En tid senare byggde min far ett hus, Lyckebo, nära Kila Växel. När gamla bron i Skasås byggdes lade pappa ner kablar där. De flesta kablar i Klarälven har han lagt. Under många år grävde han täckdiken i Kila, Gillberga och Tveta. Han högg även i skogen.

När vi bodde på prästgården, brukade min far spela orgel och fiol. Jag fick sitta i hans knä. Han var intresserad av fotboll och trav, och han och mamma cyklade till Årjäng och Mörtebol. En sommarmorgon väckte han mamma tidigt. De skulle cykla ner till hans syster i Lilla Edet, ingen liten resa. Efter ett par timmar där blev det hemfärd. En son till min bror Arne blev tävlingscyklist för Holland, och Sandy spelade fotboll i Sifhälla under många år. Cykel och fotboll gick i arv.

Både mamma och pappa var musikaliska. Mamma hade en dröm att bli lärarinna, men det fanns inte pengar. Hon hade 13 syskon. Hon började tidigt som barnflicka. Hon hade ett gott minne, trots att hon på äldre dar blev dement. Det finns inspelat på band, när hon läste en lång vers, som stod på en affärspåse nere i Bodane, där hon bodde en tid.

Gottfrid älskade detektivromaner och skulle i december 1981 hämta beställda böcker på Säffle bibliotek. Han tog cykeln fast det snöade, men kom inte längre än till Gunnarsbolsslätten. Han fick en väldig huvudvärk och gick över en mil hem. Mamma, som åkte buss, hittade hans cykel vid porten och förstod att något var gale. Han låg med kläderna på och svettades och kunde inte förklara. "Fick ont, gick hem" sade han. Dagen därpå ringde en granne till mig i Häljebols skola. Jag larmade ambulans. Elva dagar blev han kvar på sjukhuset, men avled den 20 december 1981. Mamma kom in på ålderdomshemmet på Aspsäter. Sen blev det Björkbacken och till sist en demensavdelning på lasarettet. Jag för så ofta jag kunde till henne. När hon bodde på Lyckebo, vävde hon trasmattor och skötte väl om sina blommor både ute och inne.

Jag besöker ofta min fars och mors grav på Kila kyrkogård. Ser ibland namn på stenarna som jag känner igen, sen jag själv bodde i Kila. Eftersom mamma blev dement, började jag arbeta inom Säffle-Åmål-Grums demensförening. Kyrkoherde Fredrik Fredriksson kom från Frykerud till Kila 1890. När hans hustru Paulina dog 1923 behövdes en värdinna i prästgården. Han bad sin dotter Brita, som var utbildad skolkökslärarinna att ta vid. Hon hade varit verksam vid Folkhögskolan i Matarengi i Övertorneå 1905–1909. Även i Askovs folkhögskola i Danmark och Molkoms folkhögskola hade hon arbetat.

Många unga flickor kom till prästgården för att lära sig om ett hems skötsel. De fick lära sig att sylta, safta, matlagning, sömnad och vävning. Brita började kyrkliga ungdomskretsen för både flickor och pojkar. Det var den andra i Karlstads stift. Auktioner hölls och medlen gick till Missionen. Det var Britas stora intresse.

När Johan Ahlstrand, som arbetat på gården, gick i pension, fick han och hans familj bo kvar i den ena flygeln. Där fanns också pastorexpeditionen och en lägenhet för en hjälppräst. Jag minns Charles Piltz, som åkte skridskor med kyrkoherden. När jag var sju år och kyrkoherde Fredriksson var 90 år togs ett kort på oss nere på Harefjordens is, och vi kom med i Idrottsbladet. Nils Edner kom som 26-årig, nyss prästvigd, och han blev min konfirmationspräst i Östra Fågelvik 1942. På den tiden kom många föreläsare till Kila och de fick övernatta i prästgården. Kyrkoherden hjälpte flera unga pojkar som fick studera till lärare och präster. En av prästerna Gustaf Kihlstedt, som var från Kila, ville minnas sin vän och mentor och skänkte den tavlan, som hänger i sakristian. En vän till Gustaf, ryske

konstnären Igor Zaisewskij, målade den. 1937 flyttade kyrkoherden till en dotter utanför Åmål, men han dog 1940, 96 år gammal. Tant Brita och jag flyttade till Karlstad. En kusin till henne, tandläkare Holter Hultman, hade hus intill domkyrkan.

Efter sjuårig flickskola och examen vid Skara Småskoleseminarium tjänstgjorde jag på många platser i Värmland. Jag var bland annat i Filipstad 1956–1972. Min man Uno Kallin var slöjdlärare där, men blev ordinarie i Säffle 1972. Då flyttade vi till Gillberga. 1974 blev jag ordinarie i Häljebols skola och sen i Nysäter fram till pensionen 1993.

Min man fick en stroke 1978 som gjorde att han fick afasi. Han var med och grundade Värmlands Afasiförening, och jag arbetade många år som sekreterare där. Min man Uno jobbade som fiolbyggare och hade många kurser både i Sverige och Norge. Han dog 2006.

Vår son Kalle tog vid med fiolbygget, och för en tid sen spelade han vid en gudstjänst i församlingshuset. Vi fick fyra barn, tre flickor och en pojke. Den äldsta Anna är musiklärare i Mora, Marja är kanslichef i Varbergs församling och Eva jobbar som förskollärare på en förskola i Säffle. Själv bor jag kvar på torpet Fiskerud under Aspsätters gård. Kila är som ett hem för mig. Min dotter Eva gifte sig i Kila kyrka.